

Beuk (*Fagus sylvatica*)

De beuk (*Fagus sylvatica*) is een plant uit de napjesdragersfamilie (Fagaceae). Het is een van nature in Europa voorkomende boom. De wetenschappelijke naam van het geslacht is afkomstig van het oud griekse woord phegos, "eik". De soortaanduiding *sylvatica* is afgeleid van 'silva' (= bos).

De beuk kan tot 46 meter hoog worden. De stam is glad en grijs en de bast is dun, waardoor de boom bij plotse blootstelling aan zonlicht gevoelig is voor schorsbrand. Het blad is veernervig, licht gegolfd en licht glanzend.

De plant is eenhuizig; er zijn dus mannelijke en vrouwelijke bloemen aan dezelfde boom. De knoppen zijn langwerpig en geschubd. De bestuiving vindt plaats door de wind. De beuk kan goed tegen schaduw en is een climaxsoort.

De beukenootjes worden omsloten door een napje, dat gevormd wordt uit de vruchtbladen en de schutbladen. In elk napje zitten twee nootjes. Als de nootjes rijp zijn opent het napje in vier delen en vallen de beukenootjes op de grond. De beukenootjes worden onder andere verspreid door eekhoorns, die ze als wintervoorraad gebruiken. Beukenootjes, die tot de echte noten worden gerekend, zijn voor menselijke consumptie geschikt.

De beuk gedijt goed op vochthoudende, goed doorlatende, kalkrijke, leemhoudende bodem. Hij verdraagt hoge waterstanden of droge zandgronden niet. De boom leeft in symbiose met een schimmel (mycorrhiza).

Beuken worden veel in hagen geplant. Omdat de beuk in symbiose met een schimmel leeft mogen de wortels van het plantgoed nooit schoon gespoeld worden en mag direct na het planten niet te overvloedig water gegeven worden. Jonge beuken behouden hun afgestorven blad tot eind april wanneer het nieuwe blad uitloopt. Daarom zijn ze bijzonder geschikt voor een dichte, hoge haag.

Beuken worden vaak in lanen geplant. Zolang alle bomen gezond zijn gaat dit goed, maar wanneer een boom sterft, dan kan door zonnebrand de een na de andere boom volgen. Bij beukenbossen valt op dat er weinig tot geen ondergroei is, door het dichte bladerdak bereikt maar zeer weinig zonlicht de bodem, terwijl het looizuurrijke blad kruidachtige begroeiing tegengaat.

Beuken worden 200 tot 300 jaar oud. In de Middachter Allee bij Kasteel Middachten in De Steeg stonden tot voor kort enkele van de oudste beuken in Nederland. De dikste was 5 meter in omvang, en enkele van de bomen waren 44-46 meter hoog. Ze waren in 1776 aangeplant. Omdat twee beuken in de winter van 2004/2005 spontaan omvielen en meerdere beuken hol en aangetast bleken door de korsthouts-koolzwam, heeft de eigenaar van Landgoed Middachten ze in november 2005 laten kappen.

Als de beuk voor het beukenhout gebruikt wordt, moet deze echter veel jonger gekapt worden, omdat het hout anders onbruikbaar wordt door verkleuring en aantasting door schimmels. Het hout kan voor allerlei producten gebruikt worden zoals speelgoed (omdat het nauwelijks splintert), meubilair en parket. Het is niet geschikt voor gebruik buiten of in natte ruimtes, omdat het hout dan snel zwart verkleurt.

De beuk is een inheemse en talrijk aangeplante boom in de westerse cultuurlandschappen. Sinds de 19e eeuw worden er heel wat cultivars van de beuk gekweekt. De bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunica') is een populaire variëteit die regelmatig ook spontaan opduikt in het wild of in aanplantingen.

